

Magtymgulyňyň nagşlaryndan

köňül

Category: Kitapcy, Sözler

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Magtymgulyňyň köňül nagşlaryndan MAGTYMGULYNYŇ KÖŇÜL
NAGYŞLARYNDAN

► MERTLER WE NAMARTLAR HAKYNDA

- Ýa, Ýaradan etme namarda mätäç...
("Halyma meniň");
- Eý, ýaranlar, mert ýigitden mert dörär,
Kaçan turdy – namart ogly mert oldy?
("Dert oldy");
- Özüňden egsik bir gaýry namardyň,
Hyzmatynda gulluk ediji bolma.
- Namart ogly deýin gaýgyçy bolma.
("Gidiji bolma");
- Ýüz namart ýerini tutmaz bir merdiň,
Mert çeker täsibin iliň-ýurduň,
Bitiren işini, görüň, namardyň –
Jeň diýibän gaçar duman ýoluksa.
- Mert çykar myhmana güler ýüz bilen,
Namart özün gizlär myhman ýoluksa.
("Meýdan ýoluksa");
- Namart ogly gorky çeker meýdandan,
Agaç adam bolup görner her ýandan...
("Depe nedir, düz nedir");
- Namart gorkar öý içinde,
Barsaň, hyra-hyra döner.

("Emire döner");

● Ýigit diýgeç, hemme ýigit bir bolmaz,
Goç ýigitler myhmanynda bellidir.
("At ýanynda bellidir");

● Mertden dileg eden namut öwrülmez,
Namarda düşen iş, mälim, gaýrylmaz..
("Şal tapsa");

● Köp namarda mal berip sen, dun dünýä,
Gözi gökde, gaýgysy ýok, sir gider.
Kany aklyň? Oda düşüp ýan, dünýä!
Ne mertler bar, ýoksullykda hor gider.

● Hiç parhy ýok sende merdiň, namardyň,
Arslan öter, tilki gider, şir gider.
("Sir gider")

● Namart oldur – geňeş eýläär zen bile,
Goç ýigitler zen geňeşin aňlamaz.

● Mertden dileg etseň aýdar: "Hup bolar",
Bir bagşaşdan ýetmiş bela dep bolar,
Muhannes geňeşi öýde köp bolar,
Duşman görse, tutar işin aňlamaz.

● Namart duşman görse, gussadan öler,
Goç ýigitler tördün, başim aňlamaz.

● Mertden dogan ýygyn görse, ýol başlar,
Namart ogly deňin-duşun aňlamaz.
("Salar guşun aňlamaz");

● Merde her iş düşse, görer Hudaýdan,
Namardyň hemradan görüşin görüň!

● Namart ýörer mydam ölümden gaçyp,
Öýüne gelende zäherin saçyp,
Mert ýigit ölüme synasyn açyp,

Meýdanda ters söweş gurusyn görüň.
("Otur-turuşyn görüň");

● Ýagyda tanalar mertler,
Il içinde mally görner.
("Donly görner");

● Hergiz namart köprüsinden geçmäňler,
Gark bolup, derýada galan ýagşydyr.

● Namart adam ýoldaşyna garaşmaz...
("Alan ýagşydyr");

● Mertden aşna tutsaň, abraýña şärik,
Namart aşnasyna hile getirmiş.

● Näge mertlik etse adam biweji,
Her mejlisde ýüz ýol tile getirmiş.
("Läle getirmiş");

● Ýigide nogsany deger,
Namartlar ýoldaş olmasyn!

● Magtymguly, syryň gizle,
Her namarda paş olmasyn!
("Joş olmasyn")

● Her namarda haýyp eýleme sözüňni,
Sözüňniň binasyn ýykança bolmaz.
("Ýakança bolmaz");

● Agzy gülüp, kalby bulan namarda
Gardaş olma, ýyrak eýle özüňni!
("Ýyrak eýle özüňni");

● Zynhar, düşmäň namartlaryň goluna,
Ger, öldürseň, nähak ganyna degmez.
("Janyna degmez");

● Näge syrym bolsa, aýdarmen merde...

Namart öýde sähel işi ar eýlär.

- Namart külpetinden galyp men derde,
Köňlüm jaý tapmaýyr bir pynhan ýerde,
Maly köp diýp, myhman bolma namarda,
Jomart herçent gallaç bolsa, bar eýlär.

- Namart öz öýünde merde söz aýdar,
Hak aña tär etmez, tanapyn darter,
Goç ýigit mal tapsa, hümmeti artar,
Namart baýadykça, köňlün dar eýlär.
("Ýar eýlär");

- Il üstüne namys getir bigaýrat...
("Daş döker");

- Muhannesiň bolmaz namysy-ary,
Bir söweş gününde eýlemez jeňi,
Aga-begler, muhannesiň on müňi
Mert ähliniň alty ýüzüne degmez.
("Sazyna degmez")

- Namart goş üstünde harlar,
Orta-aş üstünde gürlär,
Söweş gurup, gylyç parlar
Duşman görülmegen ýerde.
("Görüm görülmegen ýerde");

- Gürbeden şir olmaz, göhert ner olmaz,
Her daş göwher olmaz, misden zer olmaz,
"Är men" diýen her biweçden är olmaz,
Gaýraty, namysy, ary gerekdir.
("Namys-ary gerekdir");

- Sam-sam adam bilen oturma, turma,
Zynhar, namart bilen sen söhbet bolma...
("Paş eder seni").

► MAGTYMGULY: ÝALANÇYLYK WE ÝALANÇYLAR HAKYNDÄ

- Kösti ýeter bir gün, ýalan diýmäňler...
("Baş bolmaň");

- Hudany unudyp ýalan sözländen,
Läkin, laň oturyp, dymmak ýagşydyr.

- Ýalançynyň bolmaz anty-imany...
("Gymmat ýagşydyr");

- Ömrüňi ötgerip diýmesdir ýalan,
Jäht eýläp, ýalan söz aýdyjy bolma.

- Ýalançy bende, miz sansyz durag bar,
Bilip ýalan sözni aýdyjy bolma.

- Pesihat bilmegil, bilgil nesihat,
Ýalançy sözleri aýdyjy bolma.
("Gidiji bolma");

- Bu ýalançylyk bile ötgeý mah-u salyň seniň,
Dowzaha dogry barar, billa, giden ýoluň seniň.
("Päliň seniň");

- Ýalançy Taňrynyň duşmany diýrler...
("Alan ýagşydyr");

- Dawa kenarynda ýalan sözleseň,
Gümansyz ýanar sen, tüssesi bolmaz.
("Üssesi bolmaz").

► MAGTYMGULY: BAHYLLAR WE GÖRIPLER HAKYNDÄ

- Bahyldan dileseň, sowukdyr buzdan...
("Boldum girýana");

- Bahyla ugramaň, güler ýüz bermäň,
Möhüm bitirmäge kipaýat ýagşy.
("Delalat ýagşy");

- Bahylyň ýüzüni görme...
("Ýör biläni").

► MAGTYMGULY: EJIZE GANYMLAR WE ZALYMLAR BARADA

● Pakyra jebir etmek – zeherdir suzdan,
Öwütdir bu sözler, bizden nyşana.
("Boldum girýana");

● Kurany köýdürüp, butga kyl sejde,
Merdumga azar iş ediji bolma.

● Alkyşy-fatyha doga bilen är,
Mazlumga sütemlik ediji bolma.

● Birehim zalymyň bagry daş bolar...
("Gidiji bolma");

● Kyýamatdan bir söz diýdim baýakda,
Garaw bardyr ýersiz urlan taýakda.
Zalymlar har bolar, galar aýakda,
Garyp, sen ýygлама, şir dek bolar sen.
("Bolar sen")

● Magtymguly, garyplaryň gözyaşy,
Daglary ýandyryp, erider daşy,
Pakyra jebir eden zalymyň işi,
Ruzy-magşar diwanynda bellidir.
("At ýanynda bellidir");

● Zalymlar unudar zikri-Allany,
Arzan alyp, gymmat satar gallany...
("Otur-turuşyn görüň");

● Zalymlaryň jepasyndan, jebrinden,
Yslam kaýsy, iman kaýsy bilinmez.
("Yhsan kaýsy, bilinmez");

● Bil, bu işler nyşanaýy-kyýamat,
Zalymlar bitoba öte başlady.

● Zalymlar mazluma syrtyn gabardyp,
Gamçysyndan ganlar saça başlady.

("Gaça başlady");

● Ne üçin zalymga nobat berdi bu döwri-zaman,
Anyň çün göz gören – eşdenden öte geçdi güman,
Eýleýip bir-birine dagwaýy-batylny heman,
Bir şaýylyk mal üçin, takyk, berer elden iman...
("Dag-u hasratdan nyşan");

● Munda nobat sürse zalym,
Ýyl-ýyldan şer behem eder.
("Behem eder");

● Goňşy bolsaň haramhora,
Sütem eýläär zor biläni.
("Ýör biläni");

► MAGTYMGULY: NADANLAR HAKYNDÄ

● Nadan ýagşyň gadryn bilmez...
("Her ýana");

● Köňlümge gelgen nagyşlar gözlerge peýda bolsa ger,
Goşulsalar köp nadanlar, kämil bolup, merdan çykar.
("Jan çykar");

● Dogmadyk oguldan dogan daş ýagşy,
Nadan ogul atasyna seretmez.

● Dünýä görki näzeninler, ne janlar,
Nadana ýolukdy türpe jenanlar...
("Mala seretmez");

● Ýamanyň zyýany iline ýeter,
Nadanyň peýdasy özüne degmez.
("Sazyna degmez");

► MAGTYMGULY: GYBAT WE GYBATKEŞLER BARADA

● Til hem gybat, ýalan sözläp durupdyr,
Şeýtan bir käpirdir, nebis hem zalym.

("Ýetişdi salym");

- Bir mümine gybat etmek hebesdir,
Gybatkeşiň gazanany ot bolar.

("Ýat bolar");

- Binamaza, gybatkeşe, ogruýa,
Ýoldaş bolar ýowuz günde çilimkeş.

("Çilimkeş");

- Namazyn terk eden, gybat-zybana,
Ýolda olar ýowuz günde çilimkeş.

("Munda, çilimkeş");

- Bimagynyň sözi janyndan öter,
Gybat edip, özi günäge batar...

("Sazyna degmez");

► MAGTYMGULY: MEN-MENLIK WE TEKEPBIRLIK BARADA

- Ahyry bolar sen ýerge barabar,
Köňülde men-menlik ediji bolma.

("Gidiji bolma");

- Men-menlik edeniň tanapy çüýrük...

("Läle getirmiş");

► MAGTYMGULY: ŞERAP WE ŞERAPHONLAR HAKYNDÄ

- Her il destur etse şerap içmäge,
Ol ýuwurda tagun durmana gelgeý.

("Nogsana gelgeý");

- Gorkar men, bu jahan bolmagaý harap,
Kesp edip satarlar arag-u şerap...

("Ahyrzamana");

- Ne tama bar hamr içen gedemden,
Buzahor ýagşyny, ýasy näbilsin.

("Näbilsin");

► MAGTYMGULY: PARAHORLUK WE PARAHORLAR BARADA

● Reýis bolan paýekiden pul alar,
Bermese, boýnyga gyl arkan salar...

● Kethuda bolanlar dogry sözlemez,
Para alar, leýken hakny gözlemez,
Nähak güwä bolar, dawa düzlemez,
Bilmenem, ýakynmy ahyrzamana.
("Ahyrzamana");

● Pygamber ornunda oturan kazy,
Para üçin ele aç başlady.

● Kazy bolan bir jowapda durmady...
Nebs üçin imansyz öte başlady.
("Gaça başlady");

● Pasykny kazy bilip, naýypny soltan diýrler,
Her kişi owwal gelip görse, ki rişwet* biýrler...
Eýleýip halk üstüge köp hileýi-tezwirler,
Ger halal-u ger haram tapsa dykarlar iýrler,
Ruzy-magşar hak-Resulga ne jowabyn biýrler...
("Dag-u hasratdan nyşan");

► MAGTYMGULY: SÜÝTHORLAR WE SÜÝTHORLYK BARADA

● Süýthor bolan kesiň dowzah jaýydyr...
("Mala seretmez");

● Baýlar zekat bermeý, bolupdyr süýthor,
Il içinde köpelipdir husythor...
("Ahyrzamana");

● Dünýäde süýthoryň pul ýygma derdi,
Baýlaryň mallary bizekat erdi...
("Döke başlady");

► MAGTYMGULY: AGZALALYK BARADA

- Agzy ala kowumlara baş bolmaň!
("Baş bolmaň");

- Bir-birini çapmak ermes ärlükden,
Bu iş şeytanydyr, belki, körlükden,
Agzalalyk aýrar ili dirlikden,
Döwlet dönüp, nobat duşmana gelgeý.
("Nogsana gelgeý");

► MAGTYMGULY: HALALLYK WE HARAMLYK HAKYNDA

- Halal lukma ýagtylyk biýr gözlere...
("Bir görüp gitse daşymdan");

- Imany şikest tapar haram iýeniň...
("Zor bolar");

- Haram işden gaçar pirlər...
("Sil biläni");

- Musulman sen habar algyl zulaldan,
Gaçawer haramdan, isle halaldan,
Ölçeğin kiçeldip, daşyn ulaldan,
Bereketi göçüp, kast jana gelgeý.
("Nogsana gelgeý");

Taýýarlan: Kitapçylar. Sözler